

УДК 336.142:355.01

Елеонора Іванівна КУРГАНСЬКА

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет, Україна,
e-mail: elekurg@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0838-8084>

Світлана Іванівна ЛОГВІНОВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
Одеський національний економічний університет, Україна,
e-mail: SvetlanaLohvinovska@ukr.net,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0670-2957>

**ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ
ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ**

Курганська, Е. І., Логвіновська, С. І. Вплив пандемії COVID-19 на формування дохідної частини державного бюджету. *Вісник соціально-економічних досліджень* : зб. наук. праць. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2022. № 3-4 (82-83). С. 112–123.

Анотація. У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти особливостей формування дохідної частини державного бюджету за рахунок податкових надходжень в умовах пандемії COVID-19. Проаналізовано структуру формування дохідної частини бюджету за основними статтями та встановлено впливову роль податкових надходжень на неї. Виявлено основні проблеми формування доходів державного бюджету України в умовах пандемії COVID-19 та визначено шляхи їх вирішення. Акцентовано увагу на реалізації державної внутрішньої і зовнішньої політики через державний бюджет, органи державної виконавчої влади, державне регулювання фінансовими ресурсами країни. Дослідження проблем формування дохідної частини Державного бюджету України є важливим, насамперед тому, що саме бюджет характеризує рівень економічного розвитку країни. Наголошено, що державний бюджет – це важливий інструмент реалізації фінансової політики держави. Практика управління фінансовими ресурсами та організації контролю бюджетних коштів дозволяє оперативно маневрувати обмеженими державними коштами, спрямовувати їх на першочергові соціально-економічні проблеми, та, разом з тим, в режимі реального часу отримувати інформацію щодо руху та наявності бюджетних коштів на єдиному казначейському рахунку в системі казначейства, насамперед, про стан та формування дохідної частини Державного бюджету України. Практичну цінність має обґрунтування застосування дохідної частини державного бюджету як основного макроекономічного чинника стабільності держави, її економіки та рівня життя населення, інституційних концепцій економічного зростання у процесі формування державної економічної політики, зважаючи на те, що вони визначають загальні принципи функціонування економічних систем з урахуванням множинних соціально-економічних та ідеологічних чинників.

Ключові слова: державні доходи; доходи Державного бюджету; податкові доходи; бюджетно-податкова політика; проблеми формування доходів; шляхи збільшення доходів.

Eleonora KURHANSKA

PhD in Economics, Associate Professor of Finance Department,
Odessa National Economic University, Ukraine,
e-mail: elekurg@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0838-8084>

Svitlana LOGVINOVSKA

PhD in Economics, Associate Professor of Finance Department, Odessa National Economic University, Ukraine, e-mail: SvetlanaLohvinovska@ukr.net, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0670-2957>

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE REVENUARY PART OF THE STATE BUDGET FORMATION

Kurhanska, E., Logvinovska, S. (2022). The impact of the Covid-19 pandemic on the revenueary part of the state budget formation [Vplyv pandemii COVID-19 na formuvannya dokhidnoi chastyny derzhavnoho biudzhetu], *Socio-economic research bulletin, Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen'* (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 3-4 (82-83), pp. 112–123.

Abstract. *The article considers the theoretical and practical aspects of peculiarities of the budget's revenueary part formation through the tax revenues in conditions of the COVID-19 pandemic. The structure of budget's revenueary part formation by main articles is analyzed and influential role of tax revenues on it was established. The main problems of the state budget revenues formation of Ukraine in the conditions of the COVID-19 pandemic are revealed and the ways of their solution are determined. Emphasis is placed on the state domestic and foreign policy implementation through the state budget, state executive authorities, state regulation of the country's financial resources. It was emphasized that the state budget is an integral attribute of the country and important tool for implementing of the state financial policy. The study problems of the revenueary part formation of the State Budget of Ukraine is important, primarily, because the budget characterizes the level of country's economic development. It was emphasized that the state budget is an important tool for implementing the state's financial policy. The practice of financial resources managing and organizing the control of budget funds allows you to quickly maneuver limited state funds, direct them to priority socio-economic problems, and, at the same time, receive real-time information on the movement and availability of budget funds on a single treasury account in the treasury system, primarily, about the state and formation of the revenue part of the State Budget of Ukraine. The practical value is the justification of revenue part of the state budget application as a main macroeconomic factor of the state stability, its economy and living standards of the population, institutional concepts of economic growth in the state economic policy formation, given that they determine the general principles of economic systems functioning taking into account multiple socio-economic and ideological factors.*

Keywords: *state revenues; state budget revenues; tax revenues; budgetary tax policy; problems of revenue formation; ways to increase revenues.*

JEL classification: *H700; L860*

DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(82-83\).2022.112-123](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(82-83).2022.112-123)

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стабільний та ефективний розвиток держави залежить від фінансових ресурсів у бюджетній сфері. У складні часи, коли увесь світ стурбований поширенням хвороби (COVID-19), спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, фінансова політика країни має бути спрямована на заходи зі створення умов для виконання центральними органами влади, органами виконавчої влади на місцях покладених на них функцій.

Бюджет є головним інструментом державного регулювання економіки, впливу на господарську кон'юнктуру та дієвим механізмом реалізації соціально-економічної політики, яка направлена на покращення добробуту населення.

Через низку проблем, які існують в Україні уже не одне десятиріччя, а саме: недосконалість бюджетного та податкового законодавства, політична нестабільність, високий рівень корупції, тіньова економіка – питання формування головного фінансового документу країни є невирішеними та потребують удосконалення.

На жаль, сьогодні країна зіткнулася ще з однією проблемою – із викликом, спричиненим поширенням пандемії COVID-19, що потребує невідкладного вирішення низки важливих проблем.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблема формування бюджетних коштів займалися зарубіжні та вітчизняні науковці та практики.

Питанням формування Державного бюджету на сьогодні присвячено багато праць, як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, а результати їх досліджень стали відповідним внеском у розвиток теорії та практики: І. О. Луніна, В. Д. Базилевич, Л. М. Демиденко, В. М. Опарін, Ю. Д. Радіонов, В. М. Федосов, С. І. Юрій, І. Х. Озеров, Ф. Нітті, С. Фішер та ін.

Питання побудови зваженої фіскальної й монетарної політики були розглянуті в сучасній західній економічній літературі.

Значний внесок в дослідження питань фіскальної політики в країні зробили Р. Барро, Т. Андерсен, Т. Девіг, А. Марков, А. Ферреро, Дж. Бьюкенен, А. Лернер, Р. Масгрейв, Дж. Стігліц, С. Фішер, А. Лаффер.

Проблеми теорії, методології та практики управління дохідною частиною бюджету висвітлені у працях В. Д. Базилевича, О. Д. Василик, І. О. Лютого, Н. В. Новицької, Д. М. Серебрянського, Л. Л. Тарангул, Ю. Д. Гусака, А. М. Вдовиченка, А. І. Зубрицького. Вагомий внесок у дослідження питань впливу рівня державного боргу на національну безпеку держави зробив д.е.н., професор, академік НАН України В. М. Геєць.

Не зважаючи на вагомий науковий доробок науковців, існують питання пов'язані з дослідженням проблемних аспектів мобілізації доходів Державного бюджету та пошуку резервів формування дохідної частини бюджету.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Економічна криза та пандемія вносять свої корективи, впливають на стан формування дохідної частини бюджету та висвітлюють недосконалість бюджетного та податкового законодавства, політичну нестабільність, високий рівень корупції, тіньову економіку.

В сучасних умовах постає питання наповнення державного бюджету, залучення нових джерел, зниження податкових ставок, створення нових робочих місць та умов для розвитку підприємницької діяльності, залучення інвестицій в агропромислову сферу, виведення з тіні економіки тощо.

Разом з тим, серед проблем формування бюджетних коштів, які розглядалися та вивчалися зарубіжними і вітчизняними вченими, недостатньо дослідженими залишаються питання мобілізації доходів Державного бюджету, пошуку резервів формування дохідної частини бюджету тощо.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження існуючих проблем формування дохідної частини державного бюджету, спричинених поширенням пандемії COVID-19 та обґрунтування шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розповсюдження з початку 2020 року у всьому світі, у тому числі, й в Україні, пандемії, спричиненої гострою респіраторною хворобою COVID-19, обумовило розгортання карантинних заходів, які призвели до обмеження ділової активності, тимчасового припинення роботи і звільнення частини бізнесу від оподаткування, погіршили споживчі настрої та

ділові очікування, а також кон'юнктуру на світових товарних та фінансових ринках.

Варто зазначити, що максимально негативного ефекту від жорстких протиепідеміологічних заходів Державний бюджет України зазнав у період локдауну – у квітні-травні 2020 року.

Держава через бюджет здійснює мобілізацію коштів, які необхідні для забезпечення соціально-економічного розвитку країни та використання їх з метою виконання функцій, які покладені на головних розпорядників бюджетних коштів.

Через державний бюджет органи виконавчої влади реалізують внутрішню та зовнішню політику, державне регулювання фінансових ресурсів країни. Державний бюджет є невід'ємним атрибутом країни та важливим інструментом реалізації її фінансової політики.

Дослідження проблем формування дохідної частини Державного бюджету України викликає інтерес, насамперед тому, що саме бюджет характеризує рівень економічного розвитку країни. Необхідно зазначити, що дохідна частина державного бюджету є основним макроекономічним чинником стабільності держави, її економіки та рівня життя населення. Дефіцит бюджету призводить до зниження рівня життя населення, падіння виробництва в країні та появи державного боргу. Саме завдяки обґрунтованому здійсненню бюджетного процесу забезпечується економічна і соціальна стабільність та належний життєвий рівень населення [1].

Доходи бюджету є дієвим інструментом державного впливу на формування бюджетної політики у процесі виконання зобов'язань і здійснення суспільних благ. У рамках дослідження проаналізовано формування дохідної частини Державного бюджету України, що дає змогу оцінити основні джерела надходження, динаміку їх змін, визначення факторів впливу, що призвели до відхилень.

В сьогоденнішніх реаліях проблема наповнення та зростання доходів Державного бюджету України набуває все більшої гостроти, оскільки з кожним роком видатки держави збільшуються, а пошук джерел їх забезпечення ускладнюється. Вихідними принципами формування доходів бюджету є фіскальна і економічна ефективність, соціальна справедливість [2].

Доходи бюджету – податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ), що визначені у ст. 2. п. 23 Бюджетного кодексу.

Бюджетним кодексом (стаття 9) представлено чотири основні класифікатори за доходами: податкові, неподаткові надходження, доходи від операцій із основним капіталом та офіційні трансферти [3; 4].

Державний бюджет є самостійною економічною категорією і втілює фінансові відносини, що виникають при утворенні централізованого фонду грошових ресурсів країни та його використання на загальнодержавні потреби.

Дані Державної казначейської служби України про надходження державного бюджету за 2016–2020 роки свідчать про виконання запланованих показників та про коливання обсягів надходжень деяких джерел [5].

Загалом Україна, порівняно із багатьма країнами світу, має відносно менше погіршення показників за підсумками 2020 року. Так, якщо порівняти результати економічної активності України з країнами ЄС у 2020 році, то Україна показала менші від'ємні темпи та кращі показники динаміки ВВП, ніж деякі країни ЄС.

Причинами такого успіху є, зокрема, трансформаційний характер нашої економіки. Слабке залучення у виробничі ланцюги доданої вартості у світовій економіці, суттєва частка тіньового бізнесу та доходів, недостатньо розвинений туризм, досить вагома частка сільського господарства (що гарантувало продовольчу безпеку), велика частка крупного виробництва, яке не зупинялося навіть у пікові періоди, вміння українців виживати та пристосовуватися до різних складних умов [6].

Про кількісний рівень податкових надходжень можна стверджувати проаналізувавши стан бюджету як фінансового плану держави за доходами та видатками.

З 2019 р. доходи державного бюджету кожного року зростають, але незначними темпами. Так, у 2019 р. доходи державного бюджету склали 998 344 млн. грн., а в 2020 р. – 1 076 026 млн. грн. Абсолютне відхилення 2020 р. до 2019 р. становить 77 682 млн. грн.

На рис. 1 відображено частку податкових надходжень у структурі державного бюджету за 2019–2020 рр.

Рис. 1. Частка надходжень у структурі доходів державного бюджету за 2016–2020 рр., млн. грн.
Джерело: побудовано авторами на основі даних [5]

Найбільшу питому вагу в доходах державного бюджету складають податкові надходження – біля 80%, на другому місці, приблизно 20% – неподаткові надходження, та зовсім незначну частину складають доходи від операцій з капіталом та офіційні трансферти.

Питома вага цільових фондів становить менше 1% від усіх доходів бюджету.

Таке зменшення по цільових фондах зумовлене зменшенням надходжень податкових джерел, із яких формуються доходи цільових фондів.

В табл. 1 наведено темпи росту доходів державного бюджету у 2016–2020 рр.

Податкові надходження до державного бюджету у 2016 р. виконано на 100%, у 2017 р. та 2018 р. спостерігалось недовиконання на 1%, у 2019 р. на 4%, у 2020 р. виконання податкових надходжень до доходів державного бюджету збільшилося на 3% та становило 851 115 млн. грн. Неподаткові надходження Державного бюджету практично весь аналізований період були недовиконані на 4–6%. Тільки у 2019 р. неподаткові надходження склали 186 750 102 721 грн., показник виконання – 106%.

Таблиця 1

Темпи росту доходів державного бюджету у 2016–2020 рр.

Рок	Показники	Податкові надходження	Неподаткові надходження	Доходи від операцій з капіталом	Цільові фонди	Офіційні трансферти	Усього
2016	План, грн.	502 554 559 600	110 052 868 685	1 267 397 000,00	7 880 255 700	4 269 535 214	631 527 192 099
	Виконано, грн.	503 879 432 763	103 643 682 443	191 463 957,38	287 702 128	4 171 580 450	616 283 219 566
	Показник виконання, %	100	94	15	4	98	98
2017	План, грн.	632 202 347 100	133 741 070 731	373 499 948	22 703 071 200	6 047 387 105	796 844 904 484
	Виконано, грн.	627 153 686 178	128 579 090 491	286 900 000	29 847 106 998	5 967 702 788	793 441 850 475
	Показник виконання, %	99	96	77	131	99	100
2018	План, грн.	760 016 406 700	171 679 760 663	473 564 239	4 867 383 600	7 439 364 804	946 849 003 806
	Виконано, грн.	753 815 645 723	164 683 134 530	657 500 000	187 503 578	7 306 282 059	928 114 941 997
	Показник виконання, %	99	96	139	4	98	98
2019	План, грн.	846 728 383 587	176 391 439 050	1 235 326 100	1 727 489 100	1 541 911 800,00	1 036 472 274 870,24
	Виконано, грн.	799 776 000 000	186 750 102 721	183 031 140	1 770 807 236	1 139 869 234,44	998 344 872 924,26
	Показник виконання, %	94	106	15	103	74	96
2020	План, грн.	826 263 914 200	227 670 405 379	660 823 300	189 478 200	1 756 136 500,00	1 067 321 983 076
	Виконано, грн.	851 115 641 024	212 957 205 056	79 383 686	187 067 843	1 029 651 014,44	1 076 026 953 602
	Показник виконання, %	103	94	12	99	59	101

Джерело: побудовано авторами за даними [5]

У 2020 р. було заплановано неподаткових надходжень до державного бюджету у розмірі 227 670 405 379 грн., а виконано – 94% від запланованого рівня у розмірі 212 957 205 056 грн.

Дані табл. 1 свідчать про те, що доходи від операцій з капіталом у надходженнях до державного бюджету за 2018 р. були заплановані в розмірі 473 564 239,00 грн., а виконані в обсязі 657 500 000 грн., тобто на 139%.

Так, надходження від продажу основного капіталу збільшилися на 12 075 294,88 грн., надходження від реалізації державних запасів товарів збільшилися на 137 027 212,96 грн. та кошти від продажу землі й нематеріальних активів збільшилися на 34 863 309,59 грн.

У 2020 р. темп росту спостерігався у дохідній частині державного бюджету за податковими надходженнями на 106%, для неподаткових надходжень – 114%.

Показники темпу приросту хоча і незначні – всього лише 6% та 14%, але все ж таки свідчать про збільшення податкових та неподаткових надходжень. А от доходи від операцій з капіталом недовиконано на 57%, офіційні трансферти на 10% (табл. 2).

Таблиця 2

Темпи росту доходів державного бюджету в 2020 р., %

Роки	Податкові надходження, грн.	Неподаткові надходження, грн.	Доходи від операцій з капіталом, грн.	Цільові фонди, грн.	Офіційні трансферти, грн.
2016	503 879 432 763	103 643 682 443	191 463 957,38	287 702 128	4 171 580 450
2017	627 153 686 178	128 579 090 491	286 900 000	29 847 106 998	5 967 702 788
2018	753 815 645 723	164 683 134 530	657 500 000	187 503 578	7 306 282 059
2019	799 776 000 000	186 750 102 721	183 031 140	1 770 807 236	1 139 869 234,44
2020	851 115 641 024	212 957 205 056	79 383 686	187 067 843	1 029 651 014,44
Темп росту, %	106	114	43	11	90

Джерело: побудовано авторами за даними [5]

У розрізі структури доходів у надходженнях до державного бюджету бачимо, що у 2020 р. найбільшу частку серед податкових надходжень складає податок на додану вартість з імпортованих товарів – 31%, частка податку на додану вартість з вітчизняних товарів склала – 15%. Доходи від податку на прибуток – 12% та податку на доходи фізичних осіб у структурі бюджету – 13%. Найменшу частку серед доходів склали інші неподаткові надходження – 2%, цільові фонди – менше 1%, офіційні трансферти – 1% (рис. 2).

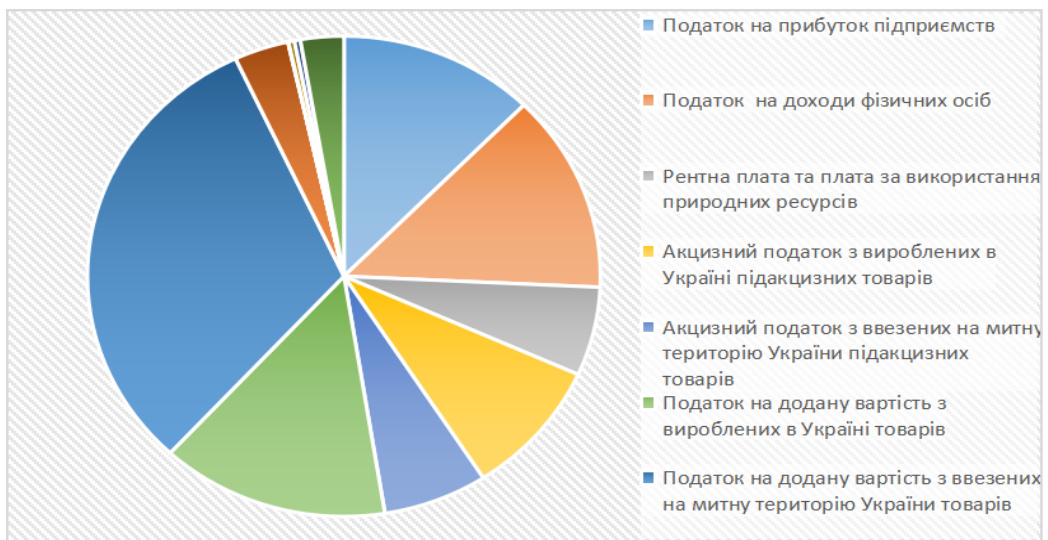

Рис. 2. Структура доходів у надходженнях до державного бюджету за 2020 р.

Джерело: побудовано авторами за даними [5]

Доходи бюджету формуються, насамперед, за рахунок податків.

Як продемонстровано на рис. 3-4, надходження ПДВ у 2021 році збільшилися та складає 530 007,1 млн. грн. Порівняно з 2019–2020 рр. у 2021 р. також збільшилися відшкодування ПДВ – 159 701,1 млн. грн., а залишок ПДВ у бюджеті

порівняно з 2019 роком становить 370 298,9 млн. грн. Ефективність ПДВ у 2021 році зросла на 0,074557 млн. грн. з 2020 року та склала 0,698667 млн. грн.

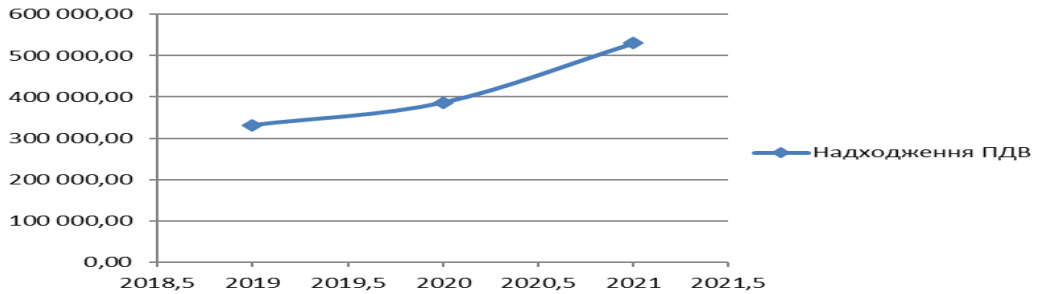

Рис. 3. Динаміка надходження ПДВ до Державного бюджету за 2018–2021 рр., млн. грн.
Джерело: побудовано авторами за даними [5]

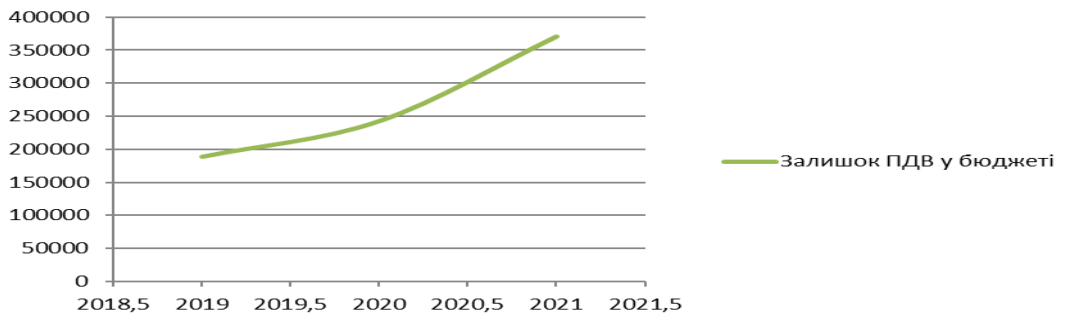

Рис. 4. Аналіз залишку ПДВ в Державному бюджеті за 2018–2021 рр., млн. грн.
Джерело: побудовано авторами за даними [5]

ПДВ має високу фіскальну ефективність та є одним із основних бюджетоутворюючих платежів в Україні. Широка база нарахування податку дає змогу зміцнити дохідну частину Державного бюджету України.

Разом з тим, реалії сучасності свідчать про те, що бюджетоформуючий ПДВ змінився останніми роками на витратний бюджет.

Важливим для економіки країни, загалом, є прогресивна динаміка відшкодування ПДВ живими грошима як за внутрішніми оборотами, так і за зовнішньоекономічними операціями.

Вважаємо, що проблема несвочасного відшкодування ПДВ експортерам залишається однією з головних для українського бізнесу. Утворення заборгованості з відшкодування ПДВ призводить до зниження конкурентоспроможності українського експорту, змушуючи компанії підвищувати ціни на свою продукцію та скорочувати витрати на модернізацію виробництва.

Серед наслідків неповернення заборгованості – зниження стимулів до інвестування в експортоорієнтовані виробництва, погіршення ділового середовища, обмеження можливостей для зростання економіки.

Наявність суттєвих недоліків у відшкодуванні податку на додану вартість вимагає здійснення заходів для стабілізації ситуації, насамперед, вдосконалення законодавчої бази, усунення суперечливих норм законодавства про ПДВ тощо.

Розглянемо динаміку надходжень до Державного бюджету, яку представлено на рис. 5–7. На всіх трьох рисунках спостерігаються позитивні тенденції, які вказують на збільшення динаміки надходжень до Державного бюджету за 2018–2020 рр. Та, відповідно, має відображення стану надходжень на рахунках ДКСУ, насамперед, у вигляді підвищення їх навантаження в казначейській системі в сучасних умовах.

Рис. 5. Динаміка надходжень до Державного бюджету 2020 р., поліноміальна лінія тренду третього ступеня, млн. грн.
Джерело: побудовано авторами за даними [5]

Рис. 6. Динаміка надходжень до Державного бюджету 2019 р., млн. грн.
Джерело: побудовано авторами за даними [5]

Сьогодні особливо гостро постає питання щодо створення умов розвитку економіки у непрості часи для України через пандемію, спричинену гострою респіраторною хворобою COVID-19.

Можливість отримувати інформацію щодо руху та наявності коштів на єдиному казначейському рахунку в режимі реального часу, у тому числі про стан Державного бюджету України, дозволяє своєчасно та гнучко реагувати в критичних ситуаціях [9].

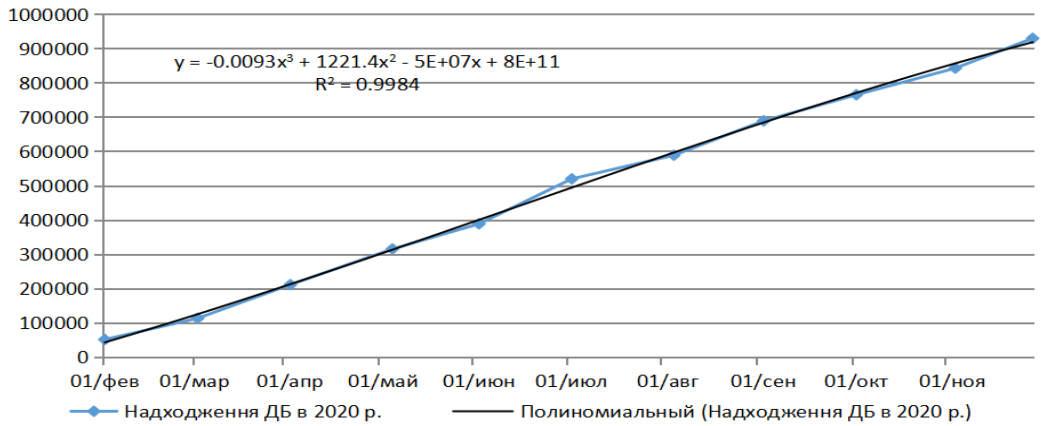

Рис. 7. Динаміка надходжень до Державного бюджету 2018 р., млн. грн.
 Джерело: побудовано авторами за даними [5]

Наявність інформації стосовно стану та руху фінансових ресурсів на центральному рівні ДКСУ надає Мінфіну та головним розпорядникам досить великі можливості щодо гнучкого маневрування фінансовими ресурсами та оперативного контролю за їх цільовим спрямуванням [5].

На основі абсолютних показників проведено аналіз показників в розрізі вхідного сальдо ЄКР за період 2008–2021 рр. (рис. 8).

Спостерігається загальна тенденція до зниження, в т. ч. за рахунок нестабільних надходжень, що, у свою чергу, підсилено політичною та економічною кризою на тлі пандемії.

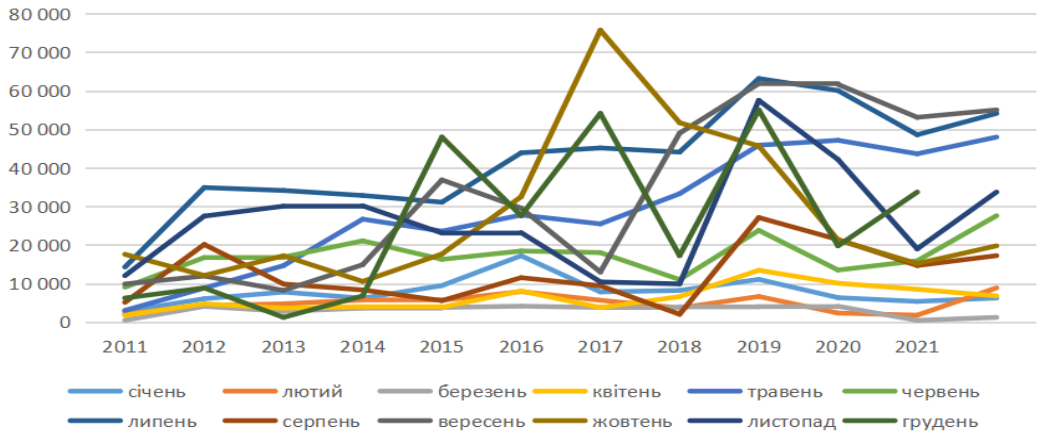

Рис. 8. Аналіз динаміки вхідного сальдо на ЄКР за 2011–2021 рр., (станом на початок місяця) ДКСУ, млрд. грн.
 Джерело: побудовано авторами за даними [5]

Сьогоднішні реалії довели, що без постійного пошуку внутрішньодержавних джерел зміцнення дохідної бази бюджету власними ресурсами проблема бюджету вирішена бути не може.

Висновки і перспективи подальших розробок. Бюджетні відносини, які складаються між державою, підприємствами, установами, організаціями,

населенням, з приводу сплати податків та зборів мають бути налаштовані на особливі умови через COVID-19 задля формування доходів державного бюджету. Для цього необхідно визначення пріоритетності економічного потенціалу країни за допомогою структурних змін. Для стимулювання економічного зростання доречно створити засади макроекономічної стабільності фінансового сектору.

На основі проведеного дослідження, в якості перспектив подальших розробок можна запропонувати наступні напрямки вдосконалення та шляхи збільшення доходів бюджету:

- вдосконалення планування державного бюджету та впровадження стратегічного бюджетного планування, що вплине на реалістичні показники дохідної частини;
- прийняття ефективного та стабільного законодавства, забезпечення його простоти й однозначності в трактуванні;
- створення заходів щодо поліпшення державного управління і підвищення прозорості надходження коштів до державного бюджету України;
- збільшення сфери застосування стимулюючої функції податків через запровадження обґрунтованих податкових пільг;
- збільшення ролі податкових надходжень шляхом розширення переліку підкацизних товарів;
- запровадження інвестиційних податкових пільг та територій з пільговим оподаткуванням;
- розширення податкової бази за рахунок легалізації та регулювання доходів юридичних і фізичних осіб.

Література

1. *Бюджетна система : тенденції розвитку* / В. М. Мазярчук та ін.; за ред. В. М. Мазярчука. Київ : ФОП Лопатіна О. О., 2019. 384 с.
2. Бережна А., Філонич О. Значення діджиталізації в забезпеченні прозорості в управлінні публічними фінансами і активами. *Економіка і регіон*. 2020. № 1 (76). С. 74–85. URL: <http://journals.nupr.edu.ua/eir/article/view/1920/1577> (дата звернення: 18.08.2022).
3. *Бюджетний кодекс України* : Закон, Кодекс № 2456-VI від 08.07.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 23.08.2022).
4. *Податковий кодекс України* : Закон, Кодекс № 2755-VI від 02.12.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 24.08.2022).
5. *Державна казначейська служба України* : сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення: 26.08.2022).
6. *Міністерство фінансів України* : сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 29.08.2022).
7. *Державна служба статистики України* : сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 30.08.2022).
8. Lushpiienko Y., Sandiuk H. et al. Special procedures for electronic public procurement. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. 2019. Vol. 22. Special Issue 2 : Business Laws and Legal Rights : Research and Practice. Pp. 1–6.
9. Kurhanska E. The system of the Treasury in Ukraine : actuality and prospects of development. *Research Papers in Economics and Finance*. Poznan, Poland. 2018. No. 2 (3). Pp. 15–22.
10. Сокирко О. С., Філіпішина К. І. Аналіз формування пріоритетних напрямів підвищення ефективності бюджету України. *Держава та регіони*. Серія : Економіка та підприємництво. 2021. № 2 (119). С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-2-12>.

References

1. Mazyarchuk, V. M. (ed.) et al. (2019). *Budget system: development trends* [Biudzhetna systema: tendentsii rozvytku; za red. V. M. Mazyarchuka], FOP Lopatina O. O., Kyiv, 384 s. [in Ukrainian]
2. Berezhna, A., & Filonych, O. (2020). The importance of digitalization in ensuring transparency in the management of public finances and assets [Znachennia didzhitalizatsii v zabezpechenni prozorosti v upravlinni publichnymy finansamy i aktyvamy], *Ekonomika i rehion*, No. 1 (76), s. 74–85. Retrieved from: <http://journals.nupp.edu.ua/eir/article/view/1920/1577> [in Ukrainian]
3. *Budget Code of Ukraine*: Law of Ukraine, No. 2456-VI, 08.07.2010 [Biudzhetni kodeks Ukrainy: Zakon, Kodeks, No. 2456-VI, 08.07.2010]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> [in Ukrainian]
4. *Tax Code of Ukraine*: Law of Ukraine, No. 2755-VI, 02.12.2010 [Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon, Kodeks, No. 2755-VI, 02.12.2010]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian]
5. *State Treasury Service of Ukraine*: website [Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy: sait]. Retrieved from: <https://www.treasury.gov.ua/ua> [in Ukrainian]
6. *Ministry of Finance of Ukraine*: website [Ministerstvo finansiv Ukrainy: sait]. Retrieved from: <https://www.mof.gov.ua/uk> [in Ukrainian]
7. *State Statistics Service of Ukraine*: website [Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: sait]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian]
8. Lushpiienko, Y., Sandiuk, H. et al. (2019). Special procedures for electronic public procurement. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, Vol. 22, Special Issue 2: Business Laws and Legal Rights: Research and Practice, pp. 1–6.
9. Kurhanska, E. (2018). The system of the Treasury in Ukraine: actuality and prospects of development. *Research Papers in Economics and Finance*, Poznan, Poland, No. 2 (3), pp. 15–22.
10. Sokyрко, O. S., & Filipishyna, K. I. (2021). Analysis of priority directions formation for improving the efficiency of the budget of Ukraine [Analiz formuvannia priorytetnykh napriamiv pidvyshchennia efektyvnosti biudzhetu Ukrainy], *Derzhava ta rehiony*, Seriia: Ekonomika ta pidpriemnytstvo, No. 2 (119), s. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-2-12> [in Ukrainian]